

The Mediating Role of Spiritual Intelligence in the Relationship between Emotional Maturity and Social Performance of Secondary Female Students in Zainabieh Isfahan

Zahra Darabi Danalo^{1*}

1 Graduated in Positive Islamic Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Islamic Azad University, Naein Branch, Isfahan, Iran

* Corresponding author: yas7955@gmail.com

Received: 2024-05-25

Accepted: 2024-06-18

Abstract

Background and purpose: The social performance of students and their proper education are always one of the important concerns of education and they face many difficulties on the way to achieve it. Various factors can affect students' social performance. The aim of the present study was the mediating role of spiritual intelligence in the relationship between emotional maturity and social performance of female students of second secondary school in Zainabieh, Isfahan. Method: The descriptive research was correlation type. The statistical population of the research included 2257 female students of the second secondary level of Zainabieh, Isfahan. The sample size was estimated to be 330 people based on the table of kerjci and Morgan. The sampling method was cluster. Singh and Bhargava's (1991) Emotional Maturity Questionnaire, King's (2008) Spiritual Intelligence Questionnaire, and Price et al.'s (2002) Social Performance Questionnaire were used to collect information. In order to analyze the data and test the defined hypotheses, the structural equation modeling method was used and the hypotheses were analyzed with SPSS and Smart PLS software. result: The results obtained from this research showed that emotional maturity is related to social performance and the mediating role of spiritual intelligence in female students of second secondary school in Zainabieh, Isfahan. Emotional maturity is related to social performance in female students of the second secondary school of Zainabieh Isfahan, and spiritual intelligence is related to social performance in female students of the second secondary school of Zainabieh Isfahan ($p < 0.05$).

Keywords: Social performance, Emotional maturity, Spiritual intelligence, Female students

© 2019 Journal of New Approach to Children's Education (JNACE)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Darabi Danalo, Z. (2024). The Mediating Role of Spiritual Intelligence in the Relationship between Emotional Maturity and Social Performance of Secondary Female Students in Zainabieh Isfahan. *JNACE*, 6(1): 137-146.

نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بلوغ عاطفی با عملکرد اجتماعی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان

زهرا دارابی دانالو^{۲*}

^۱ دانش آموخته ی روان شناسی اسلامی مثبت گرا، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نایین، اصفهان، ایران
* نویسنده مسئول: yas7955@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۲۹

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۰۵

چکیده

زمینه و هدف: عملکرد اجتماعی دانش آموزان و تربیت صحیح آنها همواره از دغدغه‌ها و نگرانی‌های مهم آموزش و پرورش بوده و در راه رسیدن به آن، سختی‌های زیادی را متحمل می‌شوند. عوامل مختلفی بر عملکرد اجتماعی دانش آموزان می‌تواند مؤثر باشد. هدف از پژوهش حاضر نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بلوغ عاطفی با عملکرد اجتماعی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان بود. روش: پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری تحقیق شامل دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان به تعداد ۲۲۵۷ نفر بود. حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان برابر با ۳۳۰ نفر برآورد شد. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای بود. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه بلوغ عاطفی سینگ و بهارگاو (۱۹۹۱)، پرسش‌نامه هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸) و پرسش‌نامه عملکرد اجتماعی پرایس و همکاران (۲۰۰۲) استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های تعریف شده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد و فرضیه‌ها با نرم‌افزارهای SPSS و Smart PLS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج: نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان داد، بلوغ عاطفی با عملکرد اجتماعی با نقش میانجی هوش معنوی در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان رابطه دارد. بلوغ عاطفی با عملکرد اجتماعی در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان رابطه دارد و هوش معنوی با عملکرد اجتماعی در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان رابطه دارد ($p < 0/05$).

واژگان کلیدی: عملکرد اجتماعی، بلوغ عاطفی، هوش معنوی، دانش آموزان دختر

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان محفوظ است.

شبهه استناد به این مقاله: دارابی دانالو، زهرا (۱۴۰۳) نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بلوغ عاطفی با عملکرد اجتماعی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان. فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان، ۶(۱): ۱۴۶-۱۳۷.

مقدمه

هستند؛ چراکه پس از خانواده بیشترین مسئولیت را در آموزش و پرورش دانش آموزان بر عهده دارند. اگرچه حوزه مشکلات دانش آموزان می‌تواند گسترده باشد؛ اما یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که برخی از خانواده‌ها و مدارس با آن مواجه هستند، عملکرد اجتماعی دانش آموزان است (کریمی و رضایور، ۱۳۹۹).

عملکرد اجتماعی^۱ دانش آموزان^۲ و تربیت صحیح آنها همواره از دغدغه‌ها و نگرانی‌های مهم آموزش و پرورش بوده و در راه رسیدن به آن، سختی‌های زیادی را متحمل می‌شوند. نظام‌های آموزشی به‌صورت مستقیم با عملکرد اجتماعی دانش آموزان دست‌به‌گریبان

تصمیمات و اقدامات مناسب تعریف می‌شود. برجسته‌ترین علامت بلوغ عاطفی توانایی تحمل تنش و در عین حال بی‌تفاوتی به برخی از محرک‌هایی است که بر فرد اثر می‌گذارند و ممکن است او را دستخوش احساسات منفی کنند (Rafeedali 2017). در پژوهشی که محمودی (۲۰۱۲) روی دانشجویان یاسوج انجام داد، به این نتیجه رسید که بلوغ عاطفی با سطوح سازگاری در دانشجویان همبستگی مثبت دارد. Kaur & Arora (2014) به این نتیجه رسیدند که بلوغ عاطفی برای سازگاری بهتر با محیط تحصیلی لازم و ضروری است. در پژوهشی دیگر، Kapri & Rani (2014) به این نتیجه رسیدند که بلوغ عاطفی پیش‌بینی‌کننده مهمی برای سطح موفقیت افراد در زندگی محسوب می‌شود. این پژوهشگران توصیف می‌کنند افرادی که بلوغ عاطفی کمتری دارند، هیجانات خود را کمتر کنترل می‌کنند و ممکن است به موقعیت فشارزا تنها با تخلیه هیجانات و رفتارهای ناسازگارانه پاسخ دهند؛ زیرا این افراد روش جایگزین مناسب برای پاسخگویی به استرس ندارند؛ البته در پژوهشی که Nehra (2014) انجام داد بین سازگاری و بلوغ عاطفی همبستگی مثبتی پیدا نکرد؛ ولی بلوغ عاطفی با عملکرد تحصیلی رابطه مثبتی داشت.

پژوهش‌ها به‌خوبی نشان دادند عملکرد اجتماعی دانش‌آموزان نیازمند توجه و بررسی بیشتری دارد؛ زیرا عملکرد اجتماعی بر سایر فعالیت‌ها و ابعاد زندگی مانند بهداشت جسمی - روانی، عملکرد، انگیزش تحصیلی و سازگاری اجتماعی در حوزه‌های خارج از مدرسه تأثیرگذار است (عمید طاهر و همکاران، ۱۳۹۵). همچنین پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند فشار و استرس‌های زیاد در زندگی روزمره می‌تواند به شکست تحصیلی، افت عملکرد تحصیلی و مشکلات سازگاری منجر شود و تأثیر منفی بر عملکرد اجتماعی دانش‌آموزان داشته باشد (Keskin & et al, 2016). از نظر Lubker & Etzel (2007) عوامل فشارزای متعددی از جمله روابط انسانی جدید، درس‌های جدید و... وجود دارند که می‌توانند مشکلات سازگاری ایجاد کنند؛ به همین دلیل دانش‌آموزان برای اینکه بتوانند با چنین موقعیت‌های فشارزا سازش یابند، از راهبردهای مختلفی نظیر هوش معنوی^۴ بهره می‌گیرند (شریفی و بساک نژاد، ۱۳۹۷).

امروزه هوش معنوی اهمیت روزافزونی در رویکرد روان‌شناسی مثبت و روان‌شناسی تحولی دارد. از نظر Sadiku & Musa (2021)، هوش معنوی یکی از توانایی‌های انسان است که آگاهی فردی و اجتماعی بالایی را در برمی‌گیرد. هوش معنوی مجموعه ظرفیت‌های سازگاری در ذهن بر مبنای جنبه‌های غیرجسمانی و متعالی واقعیت است. درحقیقت هوش معنوی مجموعه‌ای از فعالیت‌هاست که علاوه بر لطافت و انعطاف‌پذیری در رفتار، سبب

یکی از مواردی که همواره در خصوص دانش‌آموزان با مشکلات رفتاری وجود دارد، عدم توجه به عملکرد اجتماعی و مشکلات انضباطی است. کمک به افراد در زمینه زندگی با دیگران و احترام‌گذاشتن به آنها یکی از مهم‌ترین اهداف جامعه بشری امروز است؛ بنابراین، برای اینکه فرد بتواند در اجتماع زندگی کند باید رفتار اجتماعی را بیاموزد؛ به این معنی که رفتارش مورد قبول جامعه باشد (قدیمی مقدم و مصرآبادی، ۱۳۹۶).

دانش‌آموزان دارای عملکرد اجتماعی نامناسب دچار مشکلات زیادی هستند. این افراد با مشکلاتی چون افزایش مشکلات درونی‌سازی، برانگیختگی فیزیولوژیکی در موقعیت‌های مدرسه، مشکلات تحصیلی فرار از مدرسه و همچنین نداشتن جایگاهی مناسب در بین گروه همسالان مواجه هستند (Zolog & et al, 2011). عملکرد اجتماعی به احساس وابستگی میان افراد و به احساس تعهد در زندگی جمعی جامعه‌ای که اعضایش یکپارچه شده‌اند، مربوط است (Rifkin, 1995). عملکرد اجتماعی به میزان انطباق فرد با توقعات محیط و جامعه و نیز به کیفیت عملکرد روزانه در کنار آمدن با خواسته‌های محیطی اشاره دارد (Laney, 2010). انسان به‌عنوان موجودی اجتماعی از ابتدای تولد به سمت اجتماع، گرایش داشته و گرایش‌های اجتماعی را از خود نشان می‌دهد و نیاز به کسب حمایت و امنیت، را می‌توان نشانه‌ای از نیازمندی وی به عوامل بیرونی و برقراری رابطه با این عوامل دانست (رضاپور و همکاران، ۱۳۹۶).

دانش‌آموزان عملکرد اجتماعی خود را با بهبود مهارت‌هایی چون ارتباط با همسالان، دوستی، همکاری گروهی، سازگاری^۳ با محیط و سایر فعالیت‌های اجتماعی به دست می‌آورند (Bruyan & et al, 2010) و این درحالی است که این عملکرد این افراد به‌واسطه مشکلات رفتاری آنها در مدرسه به میزان زیادی آسیب دیده است (Rubin & et al, 2006). اگرچه دلایل مختلف برای مشکلات رفتاری، انضباطی و همچنین کاهش سطح عملکرد اجتماعی برخی از دانش‌آموزان عنوان می‌شود، اما بررسی‌های مختلف نشان می‌دهد که اغلب این کودکان از مهارت‌های ارتباطی، اجتماعی و زندگی برای انتخاب رفتار صحیح در جامعه و بهبود عملکرد اجتماعی خود بهره ای نبرده‌اند. این مساله به کاهش سطح روابط بین فردی در آنها منجر شده و عملکرد آنها را در بخش‌های مختلف کاهش می‌دهد (بهمنی و برزگر، ۱۳۹۶).

بلوغ عاطفی به توانایی هدایت و تسهیل تمایلات عاطفی برای رسیدن به اهداف در نظر گرفته شده اشاره دارد (Yusoff & et al, 2011). Rafeedali (2017) توصیف می‌کند بلوغ عاطفی توانایی افراد برای مدیریت عواطف خود و همچنین ارزیابی حالت‌های عاطفی دیگران در روابط بین‌فردی، به‌منظور اتخاذ

می‌تواند در شکل‌گیری سازگاری، افزایش شایستگی‌های مرتبط با تفکر انتقادی^۵، خودشناسی^۶، همدلی^۷ و تشخیص اخلاقی^۸ (Lin & Tu, 2021) داشته باشد، باید یکی از کارکردهایی باشد که مدارس باید مورد توجه قرار دهند و معلمان عمدتاً مسئول ایجاد محیط‌های آموزشی هستند که امکان نصب ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی را از طریق راهبردهای تأملی فراهم می‌کند (Cramer & et al, 2021). هوش معنوی و بلوغ عاطفی از عواملی هستند که می‌توانند برای افزایش و بهبود عملکرد اجتماعی کارایی داشته باشند؛ لذا این پژوهش دارای اهمیت و ضرورت می‌باشد؛ بنابراین به همین دلیل پژوهش حاضر در پی پاسخ به این مسئله است تا اثر نقش میانجی هوش معنوی در رابطه بلوغ عاطفی^۹ با عملکرد اجتماعی دانش‌آموزان را مشخص کند. همچنین باتوجه به کمبود پژوهش در حیطه عملکرد اجتماعی دانش‌آموزان و همچنین توجه‌نکردن به نقش میانجی هوش معنوی، در پژوهش حاضر این سؤال مطرح است که آیا بلوغ عاطفی بر عملکرد اجتماعی مؤثر است، در حالی که هوش معنوی نقش میانجی داشته باشد.

روش تحقیق

روش پژوهش حاضر توصیفی تحلیلی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان به تعداد ۲۲۵۷ نفر بود. حجم نمونه بر اساس جدول Morgan و Karjesi (۱۹۷۰) برابر با ۳۳۰ نفر برآورد شد. همچنین برای انتخاب نمونه‌های پژوهش از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شد. همچنین برای انتخاب نمونه‌های پژوهش از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شد که از بین نواحی شهر اصفهان ناحیه ۴ انتخاب گردیده و از بین مدارس مقطع متوسطه دوره دوم ۴ مدرسه انتخاب شده و از بین کلاسهای هر مدرسه ۳ کلاس به صورت تصادفی انتخاب گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی (ارزیابی مدل اندازه‌گیری و ساختاری) با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۳ و SmartPLS نسخه ۳ انجام گرفت.

ابزار مورد استفاده در پژوهش شامل:

مقیاس بلوغ عاطفی (EMS) Singh & Bhargava (1991) این مقیاس را طراحی کردند. یک مقیاس گزارش شخصی ۵ گزینه‌ای (خیلی زیاد "۵"، زیاد "۴"، نامشخص "۳"، احتمالاً "۲"، هرگز "۱") و دارای ۴۸ گویه است. در این مقیاس ۵ خرده‌مقیاس اندازه‌گیری می‌شوند؛ ناپایداری هیجانی، بازگشت عاطفی، ناسازگاری اجتماعی، فروپاشی شخصیت و نبود استقلال. درخور ذکر است در این پژوهش از نمره کل مقیاس استفاده شده است. روایی این مقیاس در برابر معیارهای بیرونی

خودآگاهی و بیش عمیق نسبت به زندگی و هدف‌دار کردن آن می‌شود؛ به‌گونه‌ای که اهداف فراتر از دنیای مادی، ترسیم و همین امر موجب سازگاری روان‌شناختی فرد می‌شود؛ چون فرد با این سازگاری درصدد جلب رضایت خداوند است (Erfan & et al, 2016). King (2008) بیان می‌دارد افراد به‌واسطه هوش معنوی بهترین و مناسب‌ترین تصمیمات را برای ارتقای سازگاری و انطباق‌پذیری با شرایط زندگی اتخاذ می‌کنند. یافته‌های پژوهشی (منصوری و همکاران، ۲۰۱۶؛ احمدیان و همکاران، ۲۰۱۳) نشان دادند هوش معنوی نه‌تنها سازگاری را پیش‌بینی می‌کند، توانایی افراد را در حل مشکلاتشان و رسیدن به اهداف خود تسهیل می‌کند. احمدیان و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی بین هوش معنوی و راهبردهای سازگاران همبستگی مثبت پیدا کردند. Gupta (2012) توصیف می‌کند هوش معنوی می‌تواند راهبرد مقابله‌ای برای حل مشکلات و مسائل پرتنش روزمره داشته باشد و در موقعیت‌های مختلف نقش مهمی ایفا کند؛ چون فرد می‌تواند از هوش معنوی برای چهار چوب‌دهی و تفسیر مجدد تجارب خود بهره‌گیرد و پاسخ بهتری به وضعیتی که در آن هست، بدهد. آموزش در هوش معنوی با مسئولیت اجتماعی، آگاهی اجتماعی و حساسیت اجتماعی به دلیل نیاز انسان به بخشی از مسائل اجتماعی، عاطفی و خانوادگی به‌عنوان یک موجود اجتماعی مرتبط است (Tizro & et al, 2020; Dhal, 2021). هدف از این امر کمک به توسعه هماهنگ و منسجم در تمام زمینه‌های انسان است. عناصر فوق کمک می‌کند تا از رفتارهای نادرست، انحرافی، مضر و غیراخلاقی جلوگیری شود، زیرا یک فرد باهوش معنوی از انجام کارهای خیر خوشحال می‌شود و از کمک به دیگران لذت می‌برد (Suhifatullah & et al, 2021).

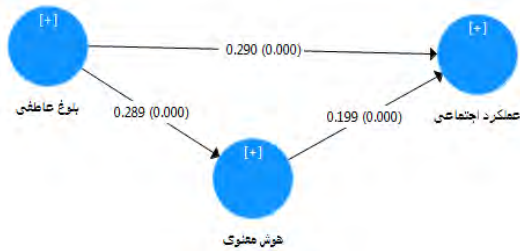
دستیابی به هوش معنوی دشوار است، زیرا معنویت جزء ذاتی افراد و درک آن پیچیده است. با این حال، برخی رویکردها به ما این امکان را می‌دهد که به این نکته اشاره کنیم که معنویت را می‌توان از مفاهیمی که مردم به رابطه با خدا یا موجودی برتر می‌دهند، پیوندها و اتحاد با طبیعت و ارتباط با دیگران و البته در همه زمان‌ها درک کرد (Connelly, 2021).

باتوجه به اهمیت عملکرد اجتماعی دانش‌آموزان و همچنین تأثیر آن در حوزه‌های خارج از مدرسه، آگاهی از عوامل مؤثر بر آن مانند هوش معنوی و بلوغ عاطفی ضروری است. به همین منظور باتوجه به همبستگی مثبت بلوغ عاطفی و همچنین همبستگی مثبت هوش معنوی (خدابخشی و همکاران، ۱۳۹۵؛ منصور و همکاران، ۲۰۱۶؛ احمدیان و همکاران، ۲۰۱۳) با پیشرفت و سازگاری دانش‌آموزان، تأثیر این دو سازه روان‌شناختی بر عملکرد اجتماعی محتمل به نظر می‌رسد؛ بنابراین، بلوغ عاطفی و هوش معنوی به دلیل مشارکت‌هایی که

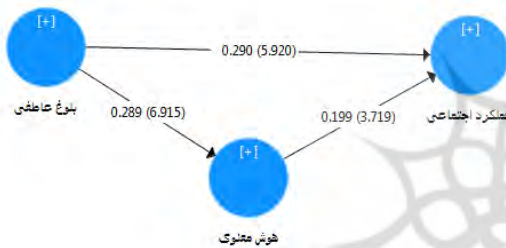
است که در حد قابل قبولی است. آلفای کرونباخ در این پژوهش ۰/۸۳ به دست آمد.

نتایج

ضرایب مسیر یا ضرایب بتای بین متغیرها، مقدار R^2 برای متغیرهای وابسته در نمودار ۱ و جدول ۳ نشان داده شده است.

شکل ۱: مدل پژوهش با ضرایب مسیر و پی ویلیو

شکل ۲: مدل پژوهش با ضرایب مسیر و تی ویلیو

یعنی پرسشنامه سازگاری برای دانشجویان کالج ۰/۶۴ به دست آمده است (Singh & Bhargava, 1991). در پژوهش سعادتی شامیر و همکاران (۱۳۹۱) برای تعیین پایایی مقیاس از آلفای کرونباخ استفاده کردند که ۰/۷۹ ذکر شد. همچنین روایی آن ۰/۷۳ گزارش شد. در پژوهش حاضر پایایی با آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد (شریفی ریگی و همکاران، ۱۳۹۷).

پرسشنامه هوش معنوی (SIS): فرم اصلی پرسشنامه ۸۳ سؤال است که در پژوهش حاضر از فرم کوتاه آن استفاده شد که شامل ۲۴ گویه است و این مقیاس چهار بُعد را می‌سنجد؛ تفکر وجودی، معنی‌داری شخصی، هشیاری متعالی و گسترش حالت هشیاری (King, 2008). به نقل از نیک‌منش و کیخا، (۱۳۹۴). به هر بعد در یک مقیاس پنج‌درجه‌ای از کاملاً موافقم (۴) تا کاملاً مخالفم (صفر) نمره داده می‌شود. در پژوهشی در ایران اعتبار این آزمون ۰/۷۸ به دست آمد (مشایخی دولت‌آبادی و محمدی، ۱۳۹۳). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمد.

پرسشنامه عملکرد اجتماعی: پرسشنامه عملکرد اجتماعی کودک و نوجوان توسط Price & et al (2002) ساخته شد. این مقیاس خودگزارشی ۲۴ گویه دارد که بر اساس یک مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای (هرگز=۱ تا همیشه=۴) پاسخ داده می‌شود. نمره گذاری نمره کلی آزمون بین ۲۴ تا ۹۶ قرار دارد. ضریب اعتبار این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۷ و با استفاده از روش بازآزمایی ۰/۷۰ محاسبه شده

جدول ۱: ضرایب مسیر بتا، R^2 و پی ویلیو و آماره تی

مسیر	ضریب مسیر	مقدار تی	سطح معناداری	R^2
بلوغ عاطفی -> عملکرد اجتماعی	۰/۳۹	۵/۹۲	۰/۰۰	۰/۱۵
هوش معنوی -> عملکرد اجتماعی	۰/۱۹	۳/۷۱	۰/۰۰	۰/۲۸
بلوغ عاطفی -> هوش معنوی	۰/۲۸	۹/۹۱	۰/۰۰	

مقدار ۰،۱۹، ۰،۳۳ و ۰،۶۷ به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی در نظر گرفته می‌شود. باتوجه به جدول ۴-۳ مقادیر R^2 متوسط بودن مدل ساختاری را نشان می‌دهد. در این جدول ضریب بتا، ضریب t، مقدار آماره t و مقدار PValue نشان داده شده است. تمام مقدار PValue کمتر از ۰،۰۵ می‌باشد و اثر متغیرها در مسیرهای تعیین شده تأیید می‌گردد.

در شکل ۱ اعدادی که بر روی خط قرار دارند ضرایب مسیر بین دو متغیر می‌باشد. با توجه ضرایب مسیر و برای بررسی معنادار بودن روابط بین مسیرها از آزمون t در نرم افزار Smart PLS 3 و تست Bootstrapping استفاده کرده و با مقادیر پیش فرض تست را انجام می‌دهیم، نتایج به‌صورت شکل شماره ۴-۲ و جدول ۳-۴ نشان داده شده است. مقدار R^2 معیاری است که نشان از تأثیر یک متغیر برونزا بر یک متغیر دورنزا دارد و سه

جدول ۲: مقدار t و سطح معناداری برای مسیر غیر مستقیم فرضیه اصلی

مسیر	ضریب مسیر	مقدار تی	سطح معناداری
بلوغ عاطفی -> هوش معنوی -> عملکرد اجتماعی	۰/۰۵۸	۳/۱۹	۰/۰۰۱

غیر مستقیم فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر اینکه بلوغ عاطفی با عملکرد اجتماعی با نقش میانجی هوش معنوی در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان رابطه دارد؛ مورد تایید است.

باتوجه به جدول ۲، مقادیر t محاسبه شده برای هر دو مسیر موجود در مدل بزرگتر از $1/96$ بوده و همچنین سطح معناداری کمتر از $0/05$ است که نشان می‌دهد در سطح 95 درصد هر دو مسیر معنادار هستند؛ بنابراین باتوجه به معنادار بودن مسیرهای

جدول ۳: مقدار t و سطح معناداری برای بلوغ عاطفی با عملکرد اجتماعی

مسیر	ضریب مسیر	مقدار تی	سطح معناداری
بلوغ عاطفی - < عملکرد اجتماعی	۰/۳۹	۵/۹۲	۰/۰۰

جدول ۴: مقدار t و سطح معناداری هوش معنوی با عملکرد اجتماعی.

مسیر	ضریب مسیر	مقدار تی	سطح معناداری	R^2
هوش معنوی - < عملکرد اجتماعی	۰/۱۹	۳/۷۱	۰/۰۰	۰/۲۸

است هرگز از نظر عاطفی به بلوغ نرسند. بلوغ عاطفی به توانایی هدایت و تسهیل تمایلات عاطفی برای رسیدن به اهداف در نظر گرفته شده اشاره دارد. (Rafeedali (2017) توصیف می‌کند بلوغ عاطفی توانایی افراد برای مدیریت عواطف خود و همچنین ارزیابی حالت‌های عاطفی دیگران در روابط بین‌فردی، به‌منظور اتخاذ تصمیمات و اقدامات مناسب تعریف می‌شود. برجسته‌ترین علامت بلوغ عاطفی توانایی تحمل تنش و در عین حال بی‌تفاوتی به برخی از محرک‌هایی است که بر فرد اثر می‌گذارد و ممکن است او را دستخوش احساسات منفی کند (Rafeedali, 2017). پژوهشگران توصیف می‌کنند افرادی که بلوغ عاطفی کمتری دارند، هیجانات خود را کمتر کنترل می‌کنند و ممکن است به موقعیت فشارزا تنها با تخلیه هیجانات و رفتارهای ناسازگارانه پاسخ دهند؛ زیرا این افراد روش جایگزین مناسب برای پاسخگویی به استرس ندارند؛ بنابراین بلوغ عاطفی با نقش میانجی هوش معنوی اثر معناداری می‌تواند بر عملکرد اجتماعی داشته باشد. بنابراین هوش معنوی مجموعه ظرفیت‌های سازگاری در ذهن بر مبنای جنبه‌های غیر جسمانی و متعالی واقعیت است. درحقیقت هوش معنوی مجموعه‌ای از فعالیت‌هاست که علاوه بر لطافت و انعطاف‌پذیری در رفتار، سبب خودآگاهی و بینش عمیق نسبت به زندگی و هدف دارکردن آن می‌شود؛ به‌گونه‌ای که اهداف فراتر از دنیای مادی، ترسیم و همین امر موجب سازگاری روان‌شناختی فرد می‌شود؛ چون فرد با این سازگاری درصدد جلب رضایت خداوند است.

در ادامه می‌توان گفت افراد با ویژگی بلوغ عاطفی گرایش به خودتنظیمی دارند و مدیریت بهتری بر هیجانات خود دارند. این افراد توانایی تحمل تنش و نگرانی را در عین حال که نسبت به آن بی‌تفاوت‌اند، دارا هستند؛ بنابراین امکان بروز رفتارهای ناسازگانه در واکنش به موقعیت‌های فشارزا در آنان تقلیل پیدا

با توجه جدول ۳، نتیجه می‌شود که چون مقدار آماره t محاسبه شده بیشتر از $1/96$ و همچنین سطح معناداری کمتر از $0/05$ می‌باشد، بنابراین بلوغ عاطفی با عملکرد اجتماعی در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان رابطه دارد و فرضیه تایید می‌شود.

با توجه جدول ۴، نتیجه می‌شود که چون مقدار آماره t محاسبه شده بیشتر از $1/96$ و همچنین سطح معناداری بیشتر از $0/05$ می‌باشد، فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه هوش معنوی با عملکرد اجتماعی در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم زینبیه اصفهان رابطه دارد، با احتمال 95 درصد تایید می‌شود.

بحث

یافته‌های پژوهش‌های منصوری و حسینی فر (۱۳۹۹)، سردارآبادی و شیبانی (۱۴۰۱)، آرام فر و همکاران (۱۳۹۸) و (Supriyanto & et al (2019) همسو با یافته پژوهش حاضر است. در تبیین این یافته می‌توان گفت (King (2006 بیان می‌دارد افراد به‌واسطه هوش معنوی بهترین و مناسب‌ترین تصمیمات را برای ارتقای سازگاری و انطباق‌پذیری با شرایط زندگی اتخاذ می‌کنند. هوش معنوی نه‌تنها سازگاری را پیش‌بینی می‌کند، توانایی افراد را در حل مشکلاتشان و رسیدن به اهداف خود تسهیل می‌کند. (Gupta (2012 توصیف می‌کند هوش معنوی می‌تواند راهبرد مقابله‌ای برای حل مشکلات و مسائل پر تنش روزمره داشته باشد و در موقعیت‌های مختلف نقش مهمی ایفا کند؛ چون فرد می‌تواند از هوش معنوی برای چهارچوب‌دهی و تفسیر مجدد تجارب خود بهره گیرد و پاسخ بهتری به وضعیتی که در آن هست، بدهد. علاوه بر نقش مهم هوش معنوی، بلوغ عاطفی بر عملکرد اجتماعی نقش اساسی دارد. برخی افراد اگرچه از نظر جسمی به بلوغ می‌رسند، ممکن

4. Spiritual intelligence	۴. هوش معنوی
5. Critical thinking	۵. تفکر انتقادی
6. Self-knowledge	۶. خودشناسی
7. Empathy	۷. همدلی
8. Moral diagnosis	۸. تشخیص اخلاقی
9. Spiritual intelligence	۹. بلوغ عاطفی

منابع فارسی

احمدیان، ا.، حکیم زاده، ع.، و کردستانی، س. (۱۳۹۲). استرس شغلی و هوش معنوی: مطالعه موردی مجله علوم کاربردی جهان، ۲۲ (۱۱)، ۱۶۶۷-۱۶۷۶.

آرام فر، بهنوش، حسینی، سعیده السادات، افشاری نیا، کریم، کاکبرایی کیوان. (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش هوش معنوی بر مقابله با استرس و ارتباط موثر دانش آموزان، فصلنامه پژوهشی نظام های آموزشی، ۱۳(۴۵): ۱۰۹-۱۲۵.

بهمنی، پارسا، برزگر، مجید. (۲۰۱۶). اثربخشی قصه درمانی بر کاهش پرخاشگری و افزایش مهارت های اجتماعی در کودکان پیش دبستانی. فصلنامه علمی-پژوهشی روشها و مدل های روانشناسی، ۳۱(۳۱): ۲۱۵-۲۱۸.

خدابخشی، آناهیتا، حیدری، صدیقه. موفق باشی ابوالقاسم (۲۰۱۵). رابطه هوش معنوی با تاب آوری و انعطاف پذیری در برابر استرس و ترجیح روش زایمان در زنان باردار. مجله زنان ایران مامایی و ناپاروری، ۱۶(۵۸): ۵-۸.

رضاپور، میرصالح، یاسر، عاقل، طاهره، شهیدی، سمیه. (۲۰۱۶). اثربخشی آموزش هوش اخلاقی بر عملکرد اجتماعی و مشکلات رفتاری. فصلنامه اخلاق در علم و فناوری، ۱۲(۴).

سردارآبادی، عاطفه. شیبانی، حسین (۱۳۹۹). رابطه مهارت های خود انضباطی تحصیلی و عملکرد اجتماعی-سازگاری با اهمال کاری تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه شهرستان جوبین، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور، استان سمنان، مرکز پیام نور، سمنان.

شریفی ریگی، علی، مهرابی زاده هنرمند، مهناز، رحیمی، محمد، بشلیده کیومرث، امینی، زینب. (۱۳۹۷). قش بلوغ عاطفی، خودتاب آوری و هوش معنوی در پیش بینی سازگاری با دانشگاه با کنترل انعطاف پذیری شناختی در دانشجویان پسر. پژوهش نامه روانشناسی مثبت، ۴(۳): ۱-۱۲.

عرفان، عارفه، حقانی، فریبا، امید، اطهر و براتعلی، مریم. (۱۳۹۵). هوش هیجانی دانشجویان مامایی و پرستاری و رابطه آن با هوش معنوی. مجله ایرانی آموزش پزشکی، ۱۶، ۲۳۲-۲۴۱.

عمید طاهر، مریم، میکائیلی مونی، فرزانه. و عیسی زادگان، علی. (۲۰۱۵). بررسی عوامل پیش بینی اجتماعی-شناختی سازگاری دانشگاه در دانشجویان سال اول. تحقیق در مدرسه و یادگیری مجازی، ۴(۱۳): ۳۱-۴۴.

می کند و این در بهبود عملکرد اجتماعی آنان نقش مهمی دارد. بلوغ عاطفی در واقع توانایی تحمل تنش و درعین حال بی تفاوتی به برخی از محرک هایی است که بر فرد اثر می گذارد و او را دستخوش احساسات و هیجانات منفی می کند. این افراد به کنترل و کنار آمدن با احساسات و هیجانات خود قادرند و این در افزایش عملکرد اجتماعی نقش مهمی دارد. همچنین افراد باهوش معنوی زیاد، زندگی را با معنا و هدفمند تلقی می کنند و باتوجه به اینکه اتفاقات را در پرتو معنای کلی زندگی تفسیر می کنند، هنگام مواجهه با ناسازگاری های زندگی، کمتر دچار ناامیدی می شوند، راحت تر با آن کنار می آیند و تحمل بیشتری در برابر فشارهای زندگی دارند و این باعث افزایش سازگاری می شود. به عبارت دیگر، افراد باهوش معنوی از خودآگاهی بیشتری برخوردارند و درک عمیق تری از نقاط ضعف و قدرت خود دارند و این قابلیت نقش بارزی در ایجاد بصیرت و بینش نسبت به خود و محیط پیرامون دارد و قدرت سازش پذیری را افزایش می دهد. در واقع این افراد در شرایط و موقعیت های متغیر و به هنگام ناملازمات و مشکلات زندگی، انعطاف پذیری خوبی از خود نشان می دهند و عملکرد اجتماعی بالاتری دارند. از محدودیت های پژوهش استفاده از پرسش نامه بود و پیشنهاد می گردد که مدیران از اساتید و مشاوران باتجربه دعوت کنند تا با کسب تجارب آنان در زمینه افزایش بلوغ عاطفی و عملکرد اجتماعی اقدامات لازم را انجام دهند.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می دارند.

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

واژه نامه

۱. عملکرد اجتماعی
۲. دانش آموزان
۳. سازگاری

- Quarterly of Psychological Methods and Models, 8(31):215-218. [Persian]
- Bruyan, E.H.; Cillessen, A.H.; Wissink, I.B. (2010). Associations of peer acceptance and perceived popularity with bullying and victimization in early adolescence, *Journal of Early Adolescence*; 30(4): PP.543-66 .
- Connelly, W. Ritual and thought: Spirituality and method in philosophy of religion. *Religions* 2021, 12, 1045.
- Cramer, T.; Ganimian, A.; Morris, P.; Cappella, E. The role of teachers' commitment to implement in delivering evidence-based social-emotional learning programs. *J. Sch. Psychol.* 2021, 88, 85–100.
- Dhal, P. (2021). Integral education: A means for social transformation. In *Proceedings of the Integrating Spirituality and Organizational Leadership*, New Delhi, India, 8–10 January .
- Erfan, A., Haghani, F., Omid, A., & Baratali, M. (2016). Midwifery and Nursing Students' Emotional Intelligence and Its Relation to Spiritual Intelligence. *Iranian Journal of Medical Education*, 16, 232-241 .
- Ghadimi Moghaddam, Goya. Masrabadi, Javad. (2016). Meta-analysis of the consequences of behavior modification intervention programs on indiscipline, educational innovations. 16(4): 57-76. [Persian]
- Gupta, G. (2012). Spiritual intelligence and emotional intelligence in relation to self-efficacy and self-regulation among college students. [Persian]
- Karimi Ahmedabad, Zabihullah. Rezapour, Yasser. (2019). The effectiveness of teaching empathy through storytelling on the social, behavioral and disciplinary performance of students in the second year of elementary school in Ardakan city, Master's thesis, Islamic Azad University, Ardakan Branch, Department of Educational Sciences. [Persian]
- Kaur, J., & Arora, B. (2014). Coping styles among teachers trainees in relation to emotional maturity. *Impact: International Journal of Research in Humanities, Arts and Literature*, 2(4), 29-34 .
- Keskin, Y., Keskin, S. C., & Kirtel, A. (2016). Examination of the compatibility of the questions used by social studies teachers in the class with the program achievements according to the SOLO
- قدیمی مقدم، گویا، مسرآبادی، جواد. (۲۰۱۶). فراتحلیل پیامدهای برنامه های مداخله اصلاح رفتار بر بی انضباطی، نوآوری های آموزشی. ۱۶ (۴): ۵۷-۷۶.
- کریمی احمدآباد، ذبیح الله، رضاپور، یاسر. (۲۰۱۹). اثربخشی آموزش همدلی از طریق قصه گوئی بر عملکرد اجتماعی، رفتاری و انضباطی دانش آموزان سال دوم ابتدایی شهرستان اردکان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردکان، گروه علوم تربیتی.
- محمودی، ع. (۱۳۹۱). بلوغ عاطفی و سطح سازگاری دانشجویان. *مجله پژوهشی آموزش و پرورش*، ۲(۱)، ۱۸-۱۹.
- مشایخی دولت آبادی، محمدرضا و محمدی، مسعود. (۲۰۱۳). تاب آوری و هوش معنوی به عنوان متغیرهای پیش بینی کننده خودکارآمدی تحصیلی در دانش آموزان شهری و روستایی. *روانشناسی مدرسه* ۳(۲): ۲۲۵-۲۰۵.
- منصوری، بهمن. حسینی فر جعفر (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش هوش معنوی بر سازگاری اجتماعی، ناگویی هیجانی و خودشناسی منسجم دانش آموزان مطلقه، فصلنامه روانشناسی مدرسه، ۳(۹)، ۲۳۴-۲۵۸.
- منصوری، م.، خورشیدزاده، م. و عسگری، ع. (۱۳۹۵). رابطه مولفه های هوش معنوی با سازگاری دانش آموزان. *مجله آموزش مالزی*، ۴۱ (۱)، ۲۵-۳۲.
- نیک منش، زهرا و کیخا، شهناز. (۲۰۱۴). نقش خودکارآمدی و هوش معنوی در تاب آوری پرستاران مراکز آموزشی- درمانی شهر زاهدان. *توسعه تحقیقات در پرستاری و مامایی*. ۱۲ (۳) (ویژه نامه بهداشت روان)، ۷۱-۷۸.

فهرست منابع

- Ahmadian, E., Hakimzadeh, A., & Kordestani, S. (2013). Job stress and spiritual intelligence: A case study. *World Applied Sciences Journal*, 22(11), 1667-1676.
- Amid Taher, Maryam. Mikaili Muni, Farzaneh. and Isazadegan, Ali. (2015). Investigating social-cognitive predictors of college adjustment in first-year students. *Research in school and virtual learning*, 4 (13). 44-31. [Persian]
- Aram Far, Behnoosh. Saeeda Sadat Hosseini, Karim Afsharinia, Keyvan Kakabraei, (2018). The effectiveness of spiritual intelligence training on coping with stress and effective communication of students, *Research Quarterly in Educational Systems*, 13(45):109-125. [Persian]
- Bahmani, Parsa. Barzegar, Majid. (2016). The effectiveness of story therapy on reducing aggression and increasing social skills in preschool children. *Scientific-Research*

- variables of academic self-efficacy in urban and rural students. *School Psychology* 3(2):225-205.
- Nehra, S. (2014). Relationship between adjustment and emotional maturity of IX class students. *Educationia Confab*, 3(2), 14-22
- Nik Manesh, Zahra, and Kikha, Shahnaz. (2014). The role of self-efficacy and spiritual intelligence in the resilience of nurses in educational-therapeutic centers of Zahedan city. *Development of research in nursing and midwifery*. 12(3 (special letter on mental health)), 71-78. [Persian]
- Price, C. S., Spence, S. H., Sheffield, J., & Donovan, C. (2002). The development and psychometric properties of a measure of social and adaptive functioning for children and adolescents. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 31 (1) , 111-122.
- Rafeedali, E. (2017). Influence of self-concept and emotional maturity on leadership Behavior of secondary schools Heads in Kerala, India. *European Journal of Education Studies*, 8(11), 11-19. [Persian]
- Rezapour Mirsaleh, Yaser. Wise, Tahereh. Shahidi, Samia. (2016). The effectiveness of moral intelligence training on social performance and behavioral problems. *The Quarterly Journal of Ethics in Science and Technology*, 12(4) [Persian]
- Rifkin J. (1995). *End of work: The decline of the global labor force and the dawn of the post-market era*. Translated by: Morteza V. H. (2000). New York: Putnam. Pp. 68-89 [Persian]
- Rubin, K. H., Bukowski, W., & Parker, J. (2006). Peer interactions, relationships, and groups. In N. Eisenberg (Ed.), *Handbook of child: Social, emotional, and personality development* (6th ed., pp. 571-645). New York: Wiley
- Sadiku, M.; Musa, S. *A Primer on Multiple Intelligences*; Springer: Cham, Switzerland, 2021; pp. 55-68
- Sardarabadi, Atefe. Shibani, Hossein (2020). The relationship between academic self-discipline skills and social-adaptive performance with academic procrastination of secondary school girl students in Joyn city, Master's thesis of Payam Noor University, Semnan Province, Payam Noor Center, Semnan. [Persian]
- taxonomy. *Journal of Education and Training Studies*, 4(4), 68-76 .
- Khodabakhshi, Anahita. Heydari, Siddiqa. Good luck, Abulqasem. (2015). Relationship of spiritual intelligence with resilience and flexibility against stress and preference for delivery method among pregnant women. *Iranian Women's Journal of Midwifery and Infertility*, 16(58). 8-5. [Persian]
- King, D. B. (2006). Positive affect and the experience of meaning in life, *Journal of Personality and Social Psychology*, 90 (1), 179-196.
- Laney, D. A., Gruskin, D. J., Fernhoff, P. M., Cubells, J. F., Ousley, O. Y., Hipp, H., & Mehta, A. J. (2010). Social-adaptive and psychological functioning of patients affected by Fabry disease. *Journal of Inherited Metabolic Disease: Official Journal of the Society for the Study of Inborn Errors of Metabolism*, 33, 73-81.
- Lin, C.; Tu, H. Problem-based learning and capstone course teaching strategies for university social responsibility: The case of a packaging design course. *Int. J. Learn. Teach. Educ. Res.* 2021, 20, 249-270 .
- Lubker, J. R., & Etzel, E. F. (2007). College adjustment experiences of first-year students: Disengaged athletes, nonathletic and current varsity athletes. *NASPA Journal*, 44(3), 457-480.
- Mahmoudi, A. (2012). Emotional maturity and adjustment level of college students. *Education Research Journal*, 2(1), 18-19 . [Persian]
- Mansouri, Bahman. Hosseinifar Jafar (2019). The effectiveness of spiritual intelligence training on social adjustment, alexithymia and coherent self-knowledge in divorced students, *School Psychology Quarterly*, 9(3), 234-258. [Persian]
- Mansoury, M., Khorshidzade, M., & Asgary, A. (2016). Relationship of spiritual intelligence components with students' adjustment (Hubungan Perkaitan Komponen Kecerdasan Spiritual dengan Kesesuaian Pelajar). *Jurnal Pendidikan Malaysia (Malaysian Journal of Education)*, 41(1), 25-32 . [Persian]
- Meshaihi Dolatabadi, Mohammadreza. Mohammadi, Masoud. (2013). Resilience and spiritual intelligence as predictive

- Tizro, F.; Mousazadeh, T.; Kazemi, R.(2020) Comparing the Effect of Spiritual Intelligence and Personal Intelligence Training on compatibility, accountability, and Legitimacy in 14-16-year-old students. *Avicenna J. Neuro Psycho Physiol.* 7, 100-108 .
- Yusoff, M. S. B., Rahim, A. F. A., Mat Pa, M. N., See, C. M., Ja'afar, R., & Esa, A. R. (2011). The validity and reliability of the USM Emotional Quotient Inventory (USMEQ-i): its use to measure Emotional Quotient (EQ) of future medical students. *International Medical Journal*, 18(4), 293-9.
- Zolog, O., Mot, A., Deac, F., Roman, A., Fischer-Fodor, E., & Silaghi-Dumitrescu, R. (2011). A new polyethyleneglycol-derivatized hemoglobin derivative with decreased oxygen affinity and limited toxicity. *The Protein Journal*, 30, 27-31.
- Singh, Y., & Bhargava, M. (1991). Manual for emotional maturity scale. Agra: National Psychological Corporation. *International Journal of Social Sciences and Interdisciplinary Research*, 1(2), 60-70 .
- Suhifatullah, M. I., Sutarman, S., & Thoyib, M. (2021). Character education strategies in improving students' spiritual intelligence. *International Research Journal of Management, IT and Social Sciences*, 8(2), 155-162.
- Sharifi Rigi, Ali, Mehrabizadeh Artman, Mahnaz, Rahimi, Mohammad, Beshlideh Kiyomarth, Amini, Zainab. (2017). Emotional maturity, self-resilience and spiritual intelligence in predicting adaptation to university with cognitive controllability in male students. *Journal of Positive Psychology*, 4(3), 1-12 [Persian].
- Supriyanto, A. S., Ekowati, V. M., & Masyhuri. (2019). The Relationship Among Spiritual Intelligence, Emotional Intelligence, Organizational Citizenship

